

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 4 – 120 год., із них: аудиторних – 64 год.;
самостійної роботи студента – 56 год.

Форма навчання – денна, заочна (скорочена програма)

Рік підготовки – 3, семестр – 6

Компонент освітньої програми – обов'язкова, фахова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

На сучасному етапі в період кардинальних політичних і економічних зрушень в українському суспільстві та історичних змін у системі міжнародних відносин розкрилися нові можливості галузі міжнародного права у врегулюванні не лише міждержавних, а й внутрішньодержавних відносин, що впливають з міжнародних. Зокрема, — це зобов'язання кожної країни дотримуватися прав людини, захист яких здійснюють такі структури: Європейський суд з прав людини, Європейський комітет із запобігання тортурам, де вже відбуваються слухання про відповідальність уряду України за взяті зобов'язання. Міжнародні організації приділяють велику увагу подальшому вдосконаленню міжнародного права. У 1989 р. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй (ООН) ухвалила спеціальну резолюцію, в якій проголосила 90-ті роки ХХ ст. -Десятиріччям міжнарод- 4 ного права. На сучасному етапі діє розгорнута програма забезпечення прав людини.

Вивчення дисципліни «Міжнародне право» сприяє поглибленню знань і розширенню світогляду кожної освіченої людини. Галузь міжнародного права — це особлива система принципів і норм, які регулюють відносини між суб'єктами міжнародного права. Нині, коли юридичні й фізичні особи різних країн можуть вільно спілкуватися, відносини між державами набувають іншого змісту, що свідчить про значення міжнародного права як однієї з найактуальніших галузей юриспруденції.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у здобувачів вищої освіти системи поглядів та спеціальних знань в галузі правового регулювання міжнародних відносин, положень основних міжнародних договорів та внутрішньодержавних актів у цій сфері.

Завдання: засвоєння основних положень міжнародного права та практики їх застосування; формування вмінь працювати з першоджерелами – міжнародними договорами та надавати правову оцінку ситуаціям у сфері міжнародних правовідносин.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу науково педагогічний працівник може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Здобувачі вищої освіти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також науково педагогічний працівник і здобувач вищої освіти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування науково педагогічного працівника і здобувача вищої освіти у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації в науково педагогічного працівника. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності. **Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):**

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві

СК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Міжнародне право» здійснюється відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання індивідуальних завдань та вирішення кейсів тощо на практичних заняттях) протягом семестру.

Загальна оцінка за залік визначається як сума поточного контролю (до 100 балів)

В разі дистанційного (віддаленого) навчання семестровий залік здійснюється у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів заліку проводиться публічно.

Критерії оцінювання знань студентів визначені у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо. Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням:
<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Програма навчальної дисципліни **Модуль 1. Міжнародне публічне право**

Тема 1. Поняття та особливості міжнародного права

Поняття міжнародного права як особливої правової системи, що регулює міждержавні відносини. Міждержавний характер та відсутність апарату примусу, поєднання договірних та звичаєвих норм права. Особливий координаційний метод регулювання правовідносин, що притаманний міжнародному праву.

Зв'язок між національною та міжнародною правотворчістю. Дуалістична та моністична концепції співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Теорії трансформації, делегування, інкорпорації. Функції міжнародного права.

Поняття джерел міжнародного права. Основні та допоміжні джерела. Міжнародний договір як основне джерело міжнародного права. Загальнотеоретична характеристика міжнародноправового звичаю в системі джерел міжнародного права. Роль доктрини міжнародного права у міжнародній правотворчості. Акти міжнародних судів та міжнародних міждержавних організацій у правовому регулюванні міждержавних відносин. Кодифікація у міжнародному праві: поняття та види. Система сучасного міжнародного права. Галузі та інститути міжнародного права.

Взаємозв'язок міжнародного права із зовнішньою політикою та дипломатією.

Основні принципи міжнародного права, їх політично-правова та моральна обґрунтованість. Формулювання принципів у Статуті ООН, розвиток принципів у Заключному Акті і НБСЄ (Гельсінкі, 1975 р.).

Міжнародне право і мораль. Релігія і міжнародне право. Взаємний вплив міжнародного права, зовнішньої політики і дипломатії. Глобальні проблеми сучасності і міжнародне право.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права

Загальне поняття суб'єкта в міжнародному праві. Визначення основних суб'єктів та похідних за ознаками їх створення та існування, їх статус щодо правоздатності та дієздатності. Держави як основні суб'єкти міжнародного права. Правосуб'єктність всіх видів держав.

Поняття визнання в сучасному міжнародному праві. Теорії визнання: конститутивна, декларативна, дискримінаційна. Види визнання та специфіка визнання окремих суб'єктів. Форми визнання: de jure, de facto, ad hoc.

Поняття правонаступництва. Правонаступництво під час поділу держав та під час об'єднання. Віденські конвенції про правонаступництво 1978 та 1983 років. Основні проблеми правонаступництва в

результаті розпаду Радянського Союзу.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за свою незалежність. Особливості правосуб'єктності міжнародних організацій. Державоподібні утворення. Правосуб'єктність Ватикану. Питання міжнародної правосуб'єктності індивідів та юридичних осіб.

Тема 3. Право міжнародних договорів

Система міжнародного права як сукупність юридичних понять, що регламентують весь комплекс правовідносин між суб'єктами. Віденська конвенція про право міжнародних договорів (1969 р.). Поняття договору як акта, що фіксує узгоджену волю сторін, суб'єктів, які домовляються. Класифікація міжнародних договорів. Об'єкти міжнародного договору. Конституція України про дію міжнародного права на території України та Закон України «Про міжнародні договори України».

Укладення міжнародного договору. Стадії укладення договору. Прийняття тексту договору. Парафування. Підписання тексту договору та його значення. Правило альтернату. Ратифікація, затвердження, приєднання. Застереження і заяви до міжнародного договору. Депозитарії та його функції.

Форма і структура міжнародного договору. Мова міжнародного договору.

Правомірність міжнародного договору. Підстави для визнання міжнародного договору недійсним (не чинним). Наслідки недійсності міжнародного договору.

Дія міжнародного договору. Дія договору в просторі, часі, щодо третіх сторін. Пролонгація. Забезпечення виконання міжнародного договору. Імплементация міжнародного договору. Правонаступництво щодо міжнародних договорів. Тлумачення міжнародного договору. Способи тлумачення: граматичний, історичний, логічний, систематичний. Правила тлумачення.

Принципи дії міжнародного договору. Юридичні підстави припинення дії. Перегляд. Анулювання. Денонсація. Докорінна зміна обставин. Призупинення дії міжнародних договорів. Вплив збройних конфліктів на дію міжнародних договорів.

Тема 4. Право міжнародних організацій

Поняття міжнародної організації як структури, що має статус суб'єкта. Роль міжнародних організацій в сучасних міжнародних відносинах; фактори, що обумовлюють зростання ролі міжнародних організацій у вирішенні міжнародних проблем. Історія міжнародних організацій.

Міжнародні конференції. Поняття міжнародної конференції. Коло учасників, порядок роботи. Рішення міжнародної конференції.

Волевиявлення держав щодо створення міжнародних організацій. Значення міжнародних організацій для підтримання миру та безпеки, захисту прав людини у світі та регіоні. Юридична природа міжнародної організації як договір особливого виду. Основні принципи діяльності міжнародної організації. Похідний та функціональний характер правосуб'єктності. Договірна правосуб'єктність. Привілеї та імунітети міжнародної організації. Постійні представництва держав при міжнародних організаціях.

Членство в міжнародних організаціях. Припинення членства. Порядок вступу. Призупинення членства.

Міждержавні організації за напрямками галузевості розвитку. ООН як одна з найзначніших міждержавних організацій: структура та напрями діяльності. Регіональні міждержавні організації: Рада Європи, Співдружність Незалежних Держав, Ліга арабських країн та ін.

МОП, МАГАТЕ, ВООЗ, ЮНЕСКО та інші структури, що працюють за окремими напрямками.

Захист прав людини за допомогою міжнародних громадських організацій (визнаних за класифікацією як недержавні).

Тема 5. Територія у міжнародному праві.

Поняття території та її поділ за ознаками географії – суша, води, повітряний простір, космос, надра.

Поняття державної території як одного з головних елементів визначення суверенітету держави. Міжнародно-правова класифікація території (державна, з міжнародним режимом, зі змішаним режимом).

Юридична природа та склад державної території. Цілісність державної території як один з найголовніших чинників дотримання принципів міжнародного права. Правовий статус складових, що входять до державної території. Суверенітет держави над природними ресурсами в межах території та в межах міжнародно-правового і змішаного режимів.

Державні кордони та їх правовий режим. Способи визначення, становлення і перевірки кордонів (делімітація, демаркація, редемаркація). Принципи непорушності державних кордонів. Міжнародне співробітництво з прикордонних питань. Законодавство України з територіальних питань. Правові ознаки, засоби формування та зміни державної території.

Водні акваторії, їх поділ щодо правового регулювання в міжнародному праві (внутрішні води, прилеглі води, континентальний шельф, води спеціального міжнародно-правового регулювання).

Правовий режим полярних просторів. Арктика і Антарктика. Правовий режим міжнародних каналів (Панамський, Суецький, Кільський канали).

Територіальні спори та претензії, механізми вирішення територіальних спорів. Територіальні проблеми України.

Проблема народонаселення для планети та її визначення в міжнародних документах. Римський інститут розвитку людства про глобалізацію проблеми народонаселення. Категорії визначення в праві націй, народів, громадян, апатридів (без громадянства), біпатридів (з подвійним громадянством) та особливості регулювання статусу останніх.

Тема 6. Право зовнішніх зносин

6.1. Дипломатичне право

Зовнішня політика, дипломатія і міжнародне право. Кодифікація цієї галузі: Віденські конвенції 1961, 1963, 1969 та 1975 років. Законодавство України про зовнішні зносини.

Органи зовнішніх зносин держави. Внутрішньодержавні органи: глава держави, парламент, уряд, міністерство закордонних справ, інші міністерства і відомства.

Закордонні органи зовнішніх зносин. Постійні: дипломатичні представництва, консульські установи, торгові представництва. Тимчасові зарубіжні органи зовнішніх зносин. Представництва держав при міжнародних організаціях.

Поняття дипломатичного права та його положення в міжнародному праві. Питання, які мають вирішувати держави за допомогою дипломатичного права. Дипломати та їх статус, ранги дипломатичних працівників. Порядок призначення та відкликання дипломатичних представників. Агреман, вірчі та відзивні грамоти. Привілеї та імунітети дипломатичного представництва. Особисті привілеї та імунітети дипломатичного персоналу та членів їх сімей. Привілеї та імунітети адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу.

6.2. Консульське право

Поняття консульського права та його значення для розвитку України. Завдання консульських установ щодо правового захисту громадян України за кордоном. Нотаріальні та інші цивільно-правові дії консула. Ранги консульських працівників. Особливості виконання дій правового характеру, пов'язаних із захистом громадян України за кордоном відповідно до договорів про правову допомогу в цивільних, сімейних та кримінальних справах.

Консульський патент та екзекватура. Консульський округ. Консульський корпус. Консульські привілеї та імунітети.

Тема 7. Міжнародний захист прав людини

Поняття міжнародного захисту прав людини. Кодифікація міжнародного права прав людини. Класифікація прав людини. Принципи і стандарти міжнародного захисту прав людини. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів у сфері прав людини. Універсальні механізми захисту прав людини. Регіональні механізми захисту прав людини. Європейський суд з прав людини.

Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві

Поняття відповідальності у міжнародному праві як форма юридичного зобов'язання суб'єкта-порушника відшкодувати збитки. Поняття інституту відповідальності. Класифікація правопорушень, що тягнуть за собою міжнародно-правову відповідальність. Види міжнародно-правової відповідальності, їх характеристика.

Політична відповідальність та її форми. Насильницькі дії, умови їх застосування під час реалізації політичної відповідальності. Статут ООН з питань відповідальності. Обмеження суверенітету як одна з форм політичної відповідальності.

Матеріальна відповідальність, її поняття. Форми матеріальної відповідальності. Абсолютна матеріальна відповідальність, умови її застосування.

Засоби розв'язання спорів та їх характеристика. Мирний спосіб розв'язання спору як втілення принципу міжнародного права. Надання добрих послуг, посередництва під час розв'язання конфліктів.

Обставини, що виключають відповідальність держав. Поняття та класифікація санкції в міжнародному праві.

Модуль 2. Міжнародне приватне право

Тема 9. Міжнародне приватне право як галузь права

Поняття та правова природа міжнародного приватного права. Предмет міжнародного приватного права. Поняття, форми та види «іноземного елементу». Міжнародні приватноправові відносини: поняття, види та елементи. Співвідношення міжнародного приватного права і міжнародного публічного права та іншими галузями приватного права. Методи та принципи міжнародного приватного права: поняття та види. Система міжнародного приватного права.

Тема 10. Джерела міжнародного приватного права

Поняття, види та загальна характеристика джерел міжнародного приватного права. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права. Міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права. Звичаї як джерело міжнародного приватного права: поняття та види. «М'яке» право. Роль арбітражної і судової практики в регулюванні міжнародних приватних відносин. Уніфікація норм у сфері міжнародного приватного права. Діяльність міжнародних організацій з уніфікації норм у сфері міжнародного приватного права.

Тема 11. Суб'єкти міжнародного приватного права.

Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права: поняття, види та правовий статус. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства. Дієздатність іноземних громадян та осіб без громадянства. Визнання іноземців та осіб без громадянства обмежено дієздатними та недієздатними. Визнання іноземців та осіб без громадянства безвісно відсутніми та оголошення їх померлими. Правове положення іноземців в Україні. Типи колізійних прив'язок щодо правового статусу фізичних осіб.

Правовий статус юридичних осіб в міжнародному приватному праві. Поняття та види юридичних осіб в міжнародному приватному праві. Державна належність юридичної особи. Типи колізійних прив'язок щодо визначення «національності» юридичної особи. Правове положення юридичних осіб, заснованих на іноземному капіталі в Україні. Теорії юридичної особи в міжнародному приватному праві.

Тема 12. Право в власності в МПП. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні

Характеристика права власності в міжнародних приватних відносинах. Колізійні норми у сфері речового права. Об'єкти права власності іноземців в Україні. Правовий режим іноземних інвестицій. Поняття, види та форми іноземних інвестицій. Правовий статус суб'єктів інвестиційної діяльності. Правові гарантії здійснення іноземних інвестицій.

Тема 13. Міжнародний договір купівлі-продажу

Поняття міжнародного договору купівлі-продажу. Порядок укладення міжнародного договору купівлі-продажу. Зміст міжнародного договору купівлі-продажу. Відповідальність за міжнародним договором купівлі-продажу. Характеристика Віденської конвенції 1980 р. про міжнародний договір купівлі-продажу.

Тема 14. Міжнародне спадкове право

Загальна характеристика міжнародного спадкування. Джерела правового регулювання спадкових правовідносин в МПП. Поняття та правова природа спадкових правовідносин в міжнародному приватному праві. Колізійні питання спадкування в міжнародному приватному праві. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом. Здійснення права на спадкування в МПП.

Тема 15. Сімейні відносини в міжнародному приватному праві.

Поняття та правова природа сімейних правовідносин в міжнародному приватному праві. Джерела правового регулювання сімейних правовідносин в МПП. Колізії законів у сфері сімейного права. Укладення та припинення шлюбу з іноземцями та особами без громадянства. Майнові та особисті немайнові права подружжя.. Походження дітей. Особливості усиновлення дітей громадян України іноземцями.

Тема 16. Правове регулювання міжнародних трудових відносин

Загальна характеристика трудових відносин в МПП. Джерела правового регулювання міжнародних трудових відносин. Типи колізійних прив'язок щодо трудових відносин в

міжнародному приватному праві. Трудові права іноземців в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

I. Нормативно-правові акти

1. Віденська конвенція про право міжнародних договорів ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 23.05.1969. Офіційний сайт ВРУ. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_118 (дата звернення: 25.08.2022)
2. Віденська Конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів. ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 08.04.1983. Офіційний сайт ВРУ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_072 (дата звернення: 25.08.2022)
3. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів, ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 23.08.1978 Офіційний сайт ВРУ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185 (дата звернення: 25.08.2022)
4. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру: ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 14.03.1975. Офіційний сайт ВРУ: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_254 (дата звернення: 25.08.2022)
5. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12> (дата звернення: 25.08.2022)
6. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року // Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 31. ст. 429.
7. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості і дискримінації на основі релігії чи переконань. Резолюція, Міжнародний документ від 25.11.1981 Офіційний сайт ВРУ: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284 (дата звернення: 25.08.2022)
8. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй: ООН; Декларація, Міжнародний документ від 24 жовтня 1970 року: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_569 (дата звернення: 25.08.2022)
9. Додаткова конвенція про скасування рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв, подібних до рабства. Офіційний сайт ВРУ: URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_160 (дата звернення: 25.08.2022)
10. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13.12.1957. Офіційний сайт ВРУ: URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_033 (дата звернення: 25.08.2022)
12. Європейська соціальна хартія від 03.05.1996. Офіційний сайт ВРУ: URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 25.08.2022)
13. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Офіційний сайт ВРУ: URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 25.08.2022)
14. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року Офіційний сайт ВРУ: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 25.08.2022)
15. Римський Статут Міжнародний Кримінальний Суд в Гаазі: Офіційний сайт ВРУ: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588 (дата звернення: 25.08.2022)
16. Статут Міжнародного суду: офіційний сайт міжнародного суду ООН: URL: <https://www.un.org/ru/icj/statut.shtml#chap2> (дата звернення: 25.08.2022)
17. Статут ООН: ООН; Статут, Міжнародний документ від 26.06.1945 видано Департаментом громадської інформації ООН. URL: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення: 25.08.2022)
18. Статут РЄ від 05.05.1949. Рада Європи; Статут, Міжнародний документ від 05.05.1949 Офіційний сайт ВРУ: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001 (дата звернення: 25.08.2022)

19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ. Офіційний сайт ВРУ: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 25.08.2022)

20. Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання від 18 грудня 2002 року. Офіційний сайт ВРУ: URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_f48. (дата звернення: 25.08.2022)

21. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року. Офіційний сайт ВРУ: URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_086 (дата звернення: 25.08.2022)

II Основна

1. Анакіна Т. М., Гавриленко О. А., Крістані Ф. Основи права Європейського Союзу : підручник / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2020. 456 с.
2. Антипенко В. Ф., Тимченко Л. Д., Беглий О. В., Радзівілл О. А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ : НАУ, 2022. Т. 1. 420 с.
3. Антипенко В. Ф., Тимченко Л. Д., Беглий О. В., Радзівілл О. А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ : НАУ, 2022. Т. 2. 348 с.
4. Антонович М. М. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 384 с.
5. Анцелевич Г. О. Покрещук О. О. Міжнародне право: підручник / Українська академія зовнішньої торгівлі. Київ : Алерта; 2020. 409 с.
6. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс; 2021. 762 с.
7. Батрименко В. І. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2022. 323 с.
8. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник. Київ : Ліра-Ка, 2021. 408 с.
9. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
10. Гавриленко О. А., Сироїд Т. Л., Новікова Л. В. Історія міжнародного права: хрестоматія-практикум. Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. 676 с.
11. Георгіца А. З, Чикурлій С. О. Міжнародне публічне право : навчально-методичний посібник. / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2022. 175 с.
12. Гердеген М. Міжнародне право / пер. з нім. Київ : К.І.С., 2021. 516 с.
13. Голуб Н. В. Україна та міжнародні організації: інформаційно-довідкове видання. Київ : Кондор, 2020. 182 с.
14. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право : навчальний посібник / під ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський; Міністерство освіти і науки України, Київський університет права, Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Інститут міжнародних відносин. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 638 с.
15. Задорожній О. В., Медведєва М. О. Міжнародне право навколишнього середовища : підручник. Київ : Промені, 2020. 510 с.
16. Кісілевич-Чорнойван О. М. Міжнародне інформаційне право : навчальний посібник. Київ : ДП Вид. дім Персонал, 2021. 160 с.
17. Копійка В. В., Скороход Ю. С., Матвієнко В. М. Міжнародні організації : підручник / під ред. В. В. Копійки. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : ВПЦ Київський університет, 2022. 783 с.
18. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Харків : Право, 2020. 310 с.

III Інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційні ресурси - [книжковий фонд](#) читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

Електронні інформаційні ресурси:

1. www.un.org/ru/ - офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй;
2. www.icj-cij.org/homepage/ru/ - офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй;
3. <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe> - офіційний сайт Ради Європи;
4. https://europa.eu/european-union/index_en - офіційний сайт Європейського Союзу;
5. <https://www.osce.org/ru/> - офіційний сайт ОБСЄ;
6. <https://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm> - офіційний сайт НАТО;
7. <https://www.wto.org/> - офіційний сайт Світової організації торгівлі;
8. <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> - офіційний сайт Європейського суду з прав людини;
9. <https://www.icc-cpi.int/about> - офіційний сайт Міжнародного кримінального суду;
10. www.interpol.int/ - офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції;
11. <https://www.europol.europa.eu/> - офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол).